



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

[Bespreking van: G. Parker (2015) Filips II : onmachtig koning]

Nobel, A.

Published in:
Transparant

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Nobel, A. (2016). [Bespreking van: G. Parker (2015) Filips II : onmachtig koning]. *Transparant*, 27(2), 29.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Filips II. Onmachtig koning



Geoffrey Parker,
Filips II. Onmachtig koning,
Amsterdam: Veen Media, 2015;
675 blz., € 34,99,
ISBN 978 90 8571 499 6.

Arjan Nobel

Hoe bestuur je een rijk waar de zon nooit ondergaat? Dat zich uitstrekt over vier werelddelen: Europa, Afrika, Amerika en Azië? Voor die bijna onmogelijke vraag zag Filips II (1527-1598) zich gesteld toen hij, nog geen dertig jaar oud, een groot aantal bezittingen erfde van zijn vader Karel V. Ruim vier eeuwen later stort de Britse historicus Geoffrey Parker zich op dezelfde vraag. Zijn conclusie komt overeen met de opmerking van een Engelse spion uit 1592: Filips regeerde de wereld "met zijn pen en beurs". Dat bracht hem veel macht, maar, zo stelt zijn biograaf, maakte hem uiteindelijk tot een onmachtig vorst.

Parker kan het weten. Hij schreef al twee keer eerder – in 1978 en 2010 – een biografie over de Spaanse koning. Hoewel de ondertitel van het tweede boek – *La biografía definitiva* – anders suggereert, zag Parker in de vondst van nieuw bronnenmateriaal genoeg aanleiding om nogmaals een studie te wijden aan Filips. In heldere stijl beschrijft hij daarin het leven van een man die de dagen vooral doorbracht achter zijn bureau. Daar bereikte hem een oneindige stroom aan brieven, verzoekschriften en nieuwsberichten die hij stuk voor stuk las en van een antwoord voorzag. Met zijn eindeloze controledwang schiep Filips volgens Parker een regeringssysteem dat leek op een panopticum, een bouwwerk waarin uitsluitend de persoon in het midden alles kan overzien. Uiteindelijk groeide de papierberg hem boven het hoofd en verloor hij de greep op zijn enorme imperium.

Toch kan Filips' falen niet alleen worden toegeschreven aan zijn onvermogen tot delegeren. Zijn aanvankelijke triomfen gaven hem het idee dat hij onoverwinnelijk was. Hij zag zichzelf als een aardse messias die, in de woorden van Parker, "beter dan wie ook niet alleen Gods bedoeling in de wereld kon ontwaren maar ook het passende beleid kon uitvoeren om dat doel te verwezenlijken". Die denkwijze had verregaande consequenties. Filips zag mislukkingen als tijdelijke beproevingen en nam keer op keer onaanvaardbare politieke en financiële risico's. In 1598 overleed hij. Zijn erfenis? Een wereldrijk in verval. Zo ging de heerser van het eerste rijk waar de zon nooit onderging de geschiedenis in als een onmachtig koning.